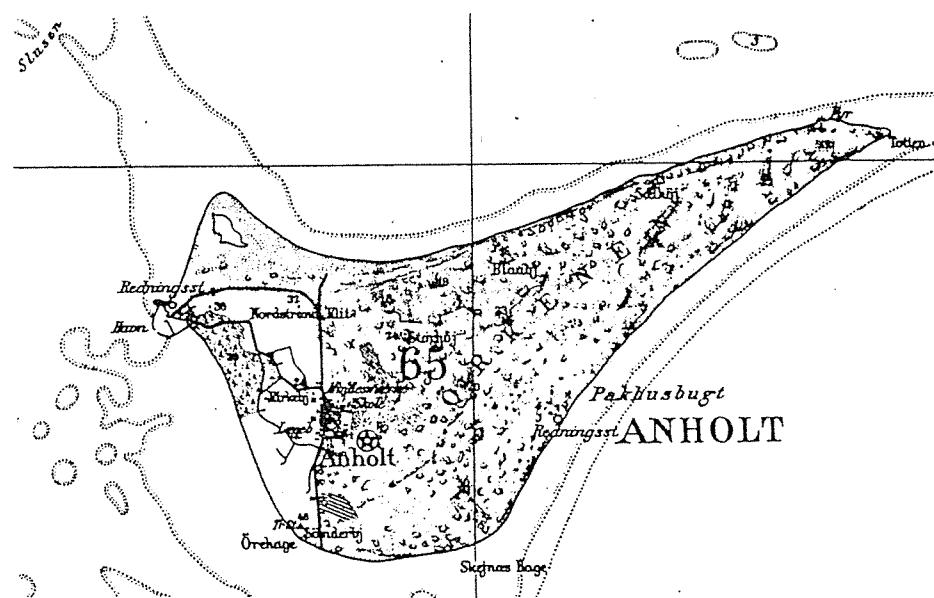

ANHOLTS FLORA

med noter om naturens bæreevne og følsomhed

Bernt Løjtnant & Erik Wessberg

Århus 1981

ANHOLTS FLORA

Der findes ikke nogen samlet oversigt over de planterarter, som i tidens løb er blevet fundet på Anholt.

Derimod findes der en længere række tillæg til den første og hidtil eneste samlede oversigt fra 1879 (Jacobsen 1879). Denne første liste omfatter ca. 250 taxa (arter, underarter, varieteter og krydsninger).

I vor liste er anført knap 750 taxa. Dette tal må anses for forbløffende højt, når det tages i betragtning, at Anholt kun dækker ca. 22 km^2 , og især når det også betænkes, at den artsfattige Ørken udgør langt størstedelen af øens areal. Alligevel findes der et relativt stort udbud af forskellige biotop-typer på Anholt, hvilket er årsagen til øens artsrike flora.

De vigtigste lokaliteter

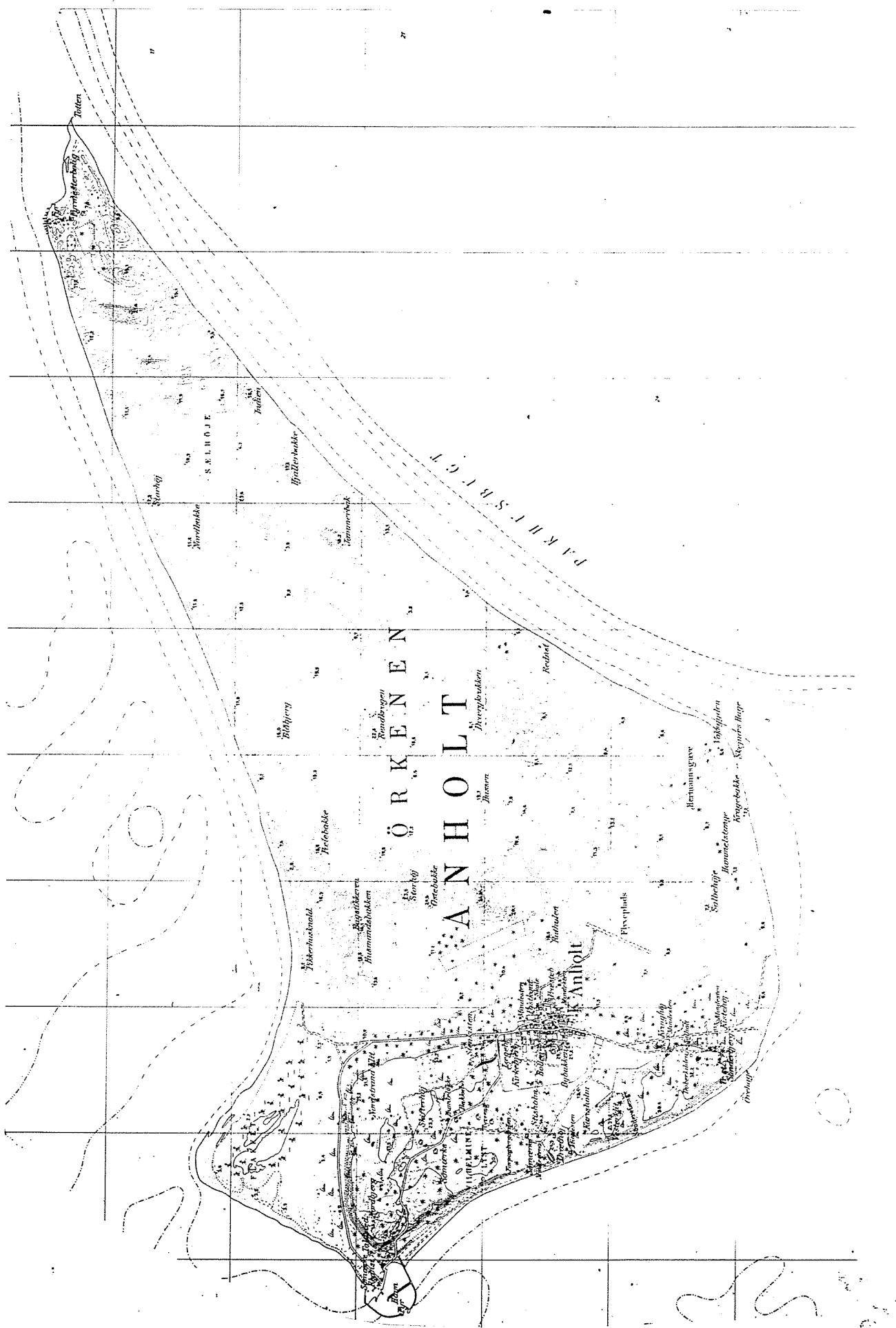
De mest karakteristiske lokaliteter på Anholt er senest omtalt af Nielsen (1975) og af Heide-Jørgensen (1979).

Ud fra en botanisk synsvinkel er det især de følgende lokaliteter, som har interesse: Ørkenen, Vilhelmine-lyst Plantage, Flakket, Kæret, Nordbjerg og Sønderbjerg samt de gamle marker og overdrevene på vestlandets moræneknold, jvf. kort hos Paulsen (1898), Vedel (1961), Nielsen (1975) og Heide-Jørgensen (1979).

Fra 250 til over 700 taxa

I.P.Jacobsen's liste fra 1879 omfattede ca. 250 arter, varieteter og hybrider. I Paulsen's oversigt fra 1898 øgedes tallet til 273, og med Grøntved's undersøgelser (Grøntved 1931) kom det op på 350. Siden er tallet fortsat vokset betydeligt, idet det i 1958 var på ca. 430 (Hansen & Olsen 1958), og i 1962 rundedes de 500 (Hansen 1962).

I nærværende liste er opført knap 750 taxa og det til trods for, at en del taxonomisk tvivlsomme former og varieteter, der tidligere er blevet angivet fra Anholt - specielt af I.P.Jacobsen - er udeladt i vor sammenstil-

Den foreliggende liste kan forhåbentlig være en hjælp og inspiration til yderligere floristiske undersøgelses på Anholt.

Truede biotoper - truede arter

Selvom der nu er registreret ca. 500 taxa mere på Anholt end for 100 år siden, er det ikke ensbetydende med, at Anholts flora er blevet 500 taxa rigere.

Kun intensiverede feltundersøgelser kan vise, hvor mange arter der reelt findes på Anholt i dag. Nogle er formentlig allerede forsvundne eller er blevet meget sjældne. Dette gælder blandt andre den middelalderlige lægeplante, *Marrubium* (Kransburre) der ikke er blevet fundet i de senere år. En del andre arter er tilsyneladende også forsvundne, f.eks. hedearten, *Lycopodium alpinum* (Bjerg-Ulvefod), og kærplanten, *Alchemilla glomerulans* (Nøgleblomstret Løvefod), som i Danmark begge kun har været kendte fra Anholt.

Adskillige af Anholts særprægede naturtyper er truede i øjeblikket, hvilket indebærer fare for, at deres specielle plantesamfund og arter forsvinder.

De væsentligste trusler mod Anholts flora er i dag dræning og tilgroning samt urbanisering og slitage.

Dræning

Et stort antal arter vil forsvinde ud af Anholts flora, såfremt de sidste rester af de gamle eng- og kærrområder i vestlandet ikke bevares.

Kærrområderne NV, V og SV for Anholt By har tidligere haft en langt større udbredelse end i dag (se kort hos Paulsen 1898). Kun i Kæret V for Byen findes der et par små, egentlige kær-reste tilbage, mens de øvrige kærrområder er blevet omdannet til relativt tørre enge p.g.a. vandboringer og især p.g.a. dræning. Set ud fra en biologisk og landskabelig synsvinkel er det beklageligt, såfremt dræningsbestræbelserne i de resterende eng- og kær-reste fortsættes. De må endda siges at være direkte urimelige, eftersom der på Anholt ikke findes landbrugsmæssige interesser, som eventuelt kunne begrunde sådanne vandstands-sænkninger.

ling. Det samme gælder arter, som kun er kendt som dyrkede i haver. En del af de træer og prydbuske, der anføres af Vedel (1961), har vi således ikke medtaget i listen. Til gengæld har vi medtaget en del "småarter", især fra slægterne *Rubus* (Brombær) og *Taraxacum* (Mælkehøtte).

Arter nye for Anholt

Det fremgår af artsoversigten, at der til stadighed foregår en nyindvandring/-indslæbning af arter til Anholt. Dette gælder specielt for Flakket, hvorfra der er registreret mange nytilkomne fugtigbundsplanter gennem de senere år. I Vilhelminelyst Plantage er der tilsvarende noteret adskillige nye arter, f.eks. sjældnere nåleskovsplanter som *Ramischia* (Ensidig Vintergrøn) og *Moneses* (Enblomstret Vintergrøn). Mange arter nye for Anholt er også noteret fra Byen og Havnen samt fra affaldspladser; men her drejer det sig i de fleste tilfælde om tilfældigt indslæbte/indførte arter.

Mange indførte/indslæbte arter

Mange og måske hovedparten af de arter, som står opført i listen, ville næppe være kommet til Anholt uden menneskets hjælp. Anholts florasammensætning er således stærkt påvirket af menneskets virke, og vore nyfund af forvildede og indslæbte arter viser, at den menneskelige indflydelse fortsat sætter sig nye spor. Det vil derfor næppe blive vanskeligt at foretage omfattende kompletteringer til vor liste, specielt ikke da der også fortsat må komme et naturligt kontingent af arter til øen via fugle, vind og vand. Derimod er det næppe sandsynligt, at der findes ret mange arter, som er naturligt hjemmehørende på Anholt, men som blot har været oversete. Det skulle da lige være "småarter" samt underarter og varieteter af variable arter.

Det skal blive spændende at se, hvilke nye planter der fremover vil blive fundet på Anholt. Det vil også være nyttigt at få nye oplysninger om Anholts floristiske specialiteter som f.eks. *Alchemilla glomerulans* (Nøgleblomstret Løgefod) og de sjældne *Botrychium*- (Månerude-) og *Lycopodium*-arter (Ulgefod-arter), således at der kan blive iværksat eventuelle, nødvendige plejeforanstaltninger.

Tilgroning og biologisk naturpleje

Såvel dræningsarbejderne som den ophørte landbrugsmæssige udnyttelse af eng- og kærdområderne til græsning og høslæt har medført, at de resterende vådområder er under tilgroning med buske, træer og højstauder. Herved taber engene og kærresterne i værdi såvel i biologisk som i oplevelsesmæssig rekreativ henseende. Det kan være vanskeligt at få genindført græsning med får eller kreaturer; men træopvæksten kan dog let ryddes manuelt, ligesom engstrækningerne ved f.eks. Sønderbjerg er så store og har så fast en bund, at de uden større vanskeligheder vil kunne slås maskinelt. De pågældende vådområder er dog ikke fredede, hvorfor det ikke umiddelbart er muligt at gennemføre pleje, og ideel naturpleje, det vil sige kontinuerlige plejeindgreb efter en nøje udarbejdet plejeplan, forudsætter en fredning.

Naturpleje er også påkrævet på f.eks. Nordbjerg, Sønderbjerg, i Ørkenen og i klitterne ved Nord- og Sønderstrand. Alle disse områder er fredede og gennem fredningerne er der givet mulighed for - eller givet direkte påbud om - aktiv naturpleje.

På Nordbjerg, der er en meget markant litorina-skrænt med Revling/Lyng-dække, foregår der i øjeblikket en stadig hurtigere tilgroning med Bjerg-Fyr og med forskellige løvtræer så som Røn, Birk og Asp. Denne uønskede opvækst vil let kunne fjernes manuelt. Det samme gælder i princippet for de talrige fyrretræer, der vokser op i Ørkenen og især i dennes vestlige del. Der er allerede indledt pleje i Ørkenen for at bevare dette særprægede område som et åbent klithede-landskab. Det er imidlertid ikke nogen let opgave at udføre naturpleje i Ørkenen. Det skyldes, at det spredte plantedække på Ørkenens løse sandbund meget let trædes op, og biler og traktorer sætter spor, som kan stå i årevis uden at slettes. Ørkenen har således en meget ringe slidstyrke eller bæreevne over for enhver form for færdsel.

Bæreevne

Nogle naturtyper har en stor bæreevne, andre har en lille. Alt andet lige kan man sige, at jo tørrere og jo mere

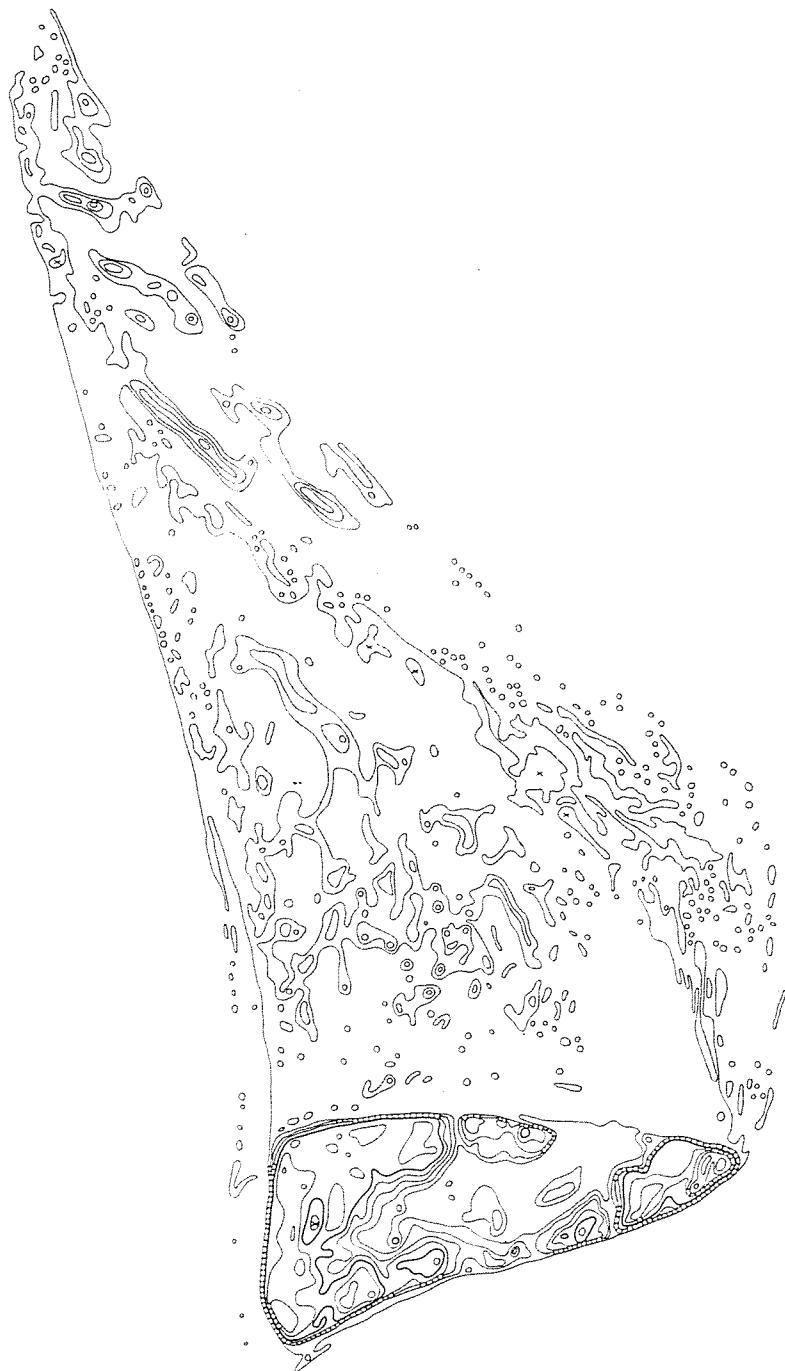
kuperet og næringsfattigt et område er, desto mindre er dets bæreevne.

Anholt hører til de tørreste egne i landet. Dertil kommer, at især vestlandet er meget kuperet med flere særdeles høje og stejle skrænter. Endelig er Anholt et udpræget næringsfattigt landområde, og f.eks. Ørkenen er vel noget af det fattigste, som vi overhovedet har i Danmark. Det kan derfor ikke undre, at Anholt som helhed er et område, der har en ringe - eller for visse områders vedkommende - endog en ekstremt ringe bæreevne.

Hvis et område med ringe bæreevne udsættes for intensiv og ukontrolleret rekreativ udnyttelse, da opstår der problemer. Sådanne problemer findes allerede til overmål på Anholt, og de kan umiddelbart ses i form af slitage.

Slitage

Det er allerede nu indlysende, at Nordbjerg og Sønderbjerg trues af alvorlig erosion. Der er således større områder med vegetationsblottet bund og flere kraftige skred. For blot lo år siden var der ikke noget nævneværdigt slid på Nordbjerg og Sønderbjerg, men nu gennemskæres deres stejle skrænter på kryds og tværs af stier. Flere af disse nye stier fremstår i dag som dybe, slingrende hulveje, der bliver dybere, bredere og endnu mere vanskeligt passable for hver ny passage og for hvert regnskyl. Derfor danner publikum til stadighed nye stier ved siden af de gamle kløfter. Dette tilfældige, markante sti-net øger ikke Nord- og Sønderbjergs landskabslige værdier. For floraen og faunaen er det ødelæggende. Hvis Nordbjerg og Sønderbjerg skal bevare deres oprindelige profiler, plantedække og fauna, er det nødvendigt, at der snarest iværksættes naturplejearbejder, der som hovedformål bør have regulering af færdslen samt etablering af den oprindelige vegetation og profil. Denne regulering og etablering kunne ske gennem anlæg af et par miljø- og turistvenlige trapper samt gennem skilting til disse trapper og endvidere gennem pålægning af solidt forankret kvas på de erosionstruede dele af bjergsiderne. Periodevis afspærring kan eventuelt også komme på tale. Det samme gælder for havklitterne ved Sønder- og

Anholt består geologisk af 2 hovedelementer : Vestlandet og Ørkenen
Vestlandet er en glacialt dannet morænekold, mens Ørkenen er opstået gennem
landhævning, strandvoldspålejringer og sandflyning.

Målestok : 1 : 50000
Ækvidistance : 5 m

Nordstrand, der er ved at være overbelastede. Hvis de belastes yderligere, kan vegetationen ikke regenerere af sig selv, og det vil derfor kunne blive nødvendigt at afspærre dele af klitorråderne periodevis, således som det allerede er gjort visse steder i Vestjylland og i Nordsjælland. Samtidig bør der indplantes Hjælme af lokal proveniens.

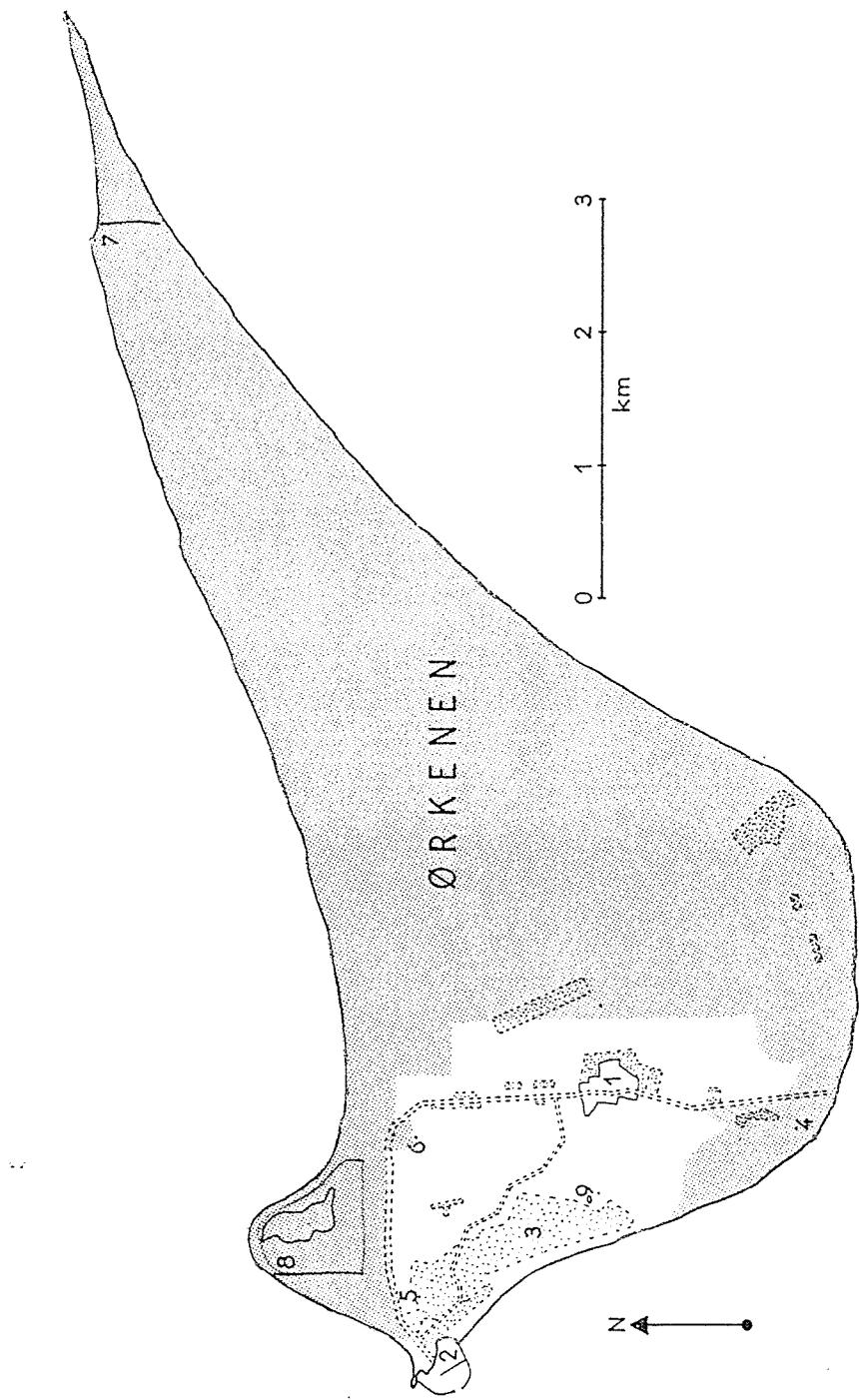
Nordbjerg, Sønderbjerg og de hvide havklitter er såvel naturvidenskabelige som rekreative kerneområder - af meget ringe bæreevne. Det samme gælder for Ørkenen.

Det er et trælsomt slid at ase til fods gennem den vide Ørkens løse, småbakke flyvesand, og de fleste foretrækker da også at gå eller cykle langs stranden. Men pr. bil er det en anden sag, og jeepkørsel udgør langt den største trussel mod Ørkenens enestående landskab, dyre- og planteliv. Motorkørsel er ganske vist generelt forbudt i Ørkenen, og dog gennemskæres det fredede ørkenområdes ømfindtlige lichen-heder, der bl. a. rummer landets største bestande af Sildemåger og Markpibere, på kryds og tværs af bilspor, og vel blot for at turisterne lettest og hurtigst muligt kan komme helt ud til Fyret og Totten. Der kan de så skræmme sælerne væk.

Anholts planter, dyr, landskab og rekreative naturværdier er taberne i den aktuelle, hårdhændede (ukontrollerede) rekreative udnyttelse af øen. Det burde ikke være tilfældet, eftersom den rekreative udnyttelse af et naturområde bør ske på naturens præmisser. Dette har hidtil ikke været tilfældet for Anholts vedkommende. Mange af de aktuelle problemer kunne dog elimineres eller afhjælpes, såfremt der blev satset mere på oplysning, opsyn og rekreativ naturpleje.

Oplysning

2067 ha ud af Anholts 2237 ha er fredede. Men de store områder ligger hen næsten uden nogen form for skiltning, oplysning, opsyn eller kontrol - åbne for brug og misbrug. Såfremt intentionerne bag oprettelsen af de store fredninger, vildtresrvater og Ramsår-områder på og ved Anholt skal have nogen reél mening, er det derfor nød-

Prikkede arealer = planter. - 1. Anholt by. - 2. Havnen. - 3. »Vilhelminelyst« plantage. - 4. Sønderbjerg. - 5. Nordbjerg. --
6. Nordstrand klit. - 7. Anholt fyr. - 8. Flakkel. - 9. Kæret.

De fredede områder er gråtonede.

vendigt med mere oplysning om og opsyn med naturen og miljøet.

Amtsfredningskontoret har i 1980 opsat kortborde med oplysninger om Anholts særlige naturforhold og om den besøgandes rettigheder og pligter. Disse kortborde er placeret 6 steder på øen, og de er et led i den udadrettede publikums-service og -oplysning, som er nødvendig for, at den besøgende kan få mulighed for at få forståelse for Anholts enestående og sårbar natur. Det ville imidlertid være meget ønskeligt, om oplysningsvirksomheden kunne intensiveres gennem bedre skilting om f.eks. motorkørsel og ved, at der uddeles foldere til samtlige de mennesker, der kommer til øen via Grenå-båden, privatfly og lystbåde. En sådan positiv folder-distribuering har allerede periodevis været iværksat af henholdsvis Grenå Turistforening /I/S Grenå Færgefart og af Dansk Ornitoligisk Forening.

Opsyn

Oplysningsvirksomheden bør imidlertid suppleres med et stadigt opsyn med naturen og miljøet. Det er specielt påtrængt med opsyn i turistsæsonen fra maj-september. Ansættelse af en reservat- eller fredningsbetjent/opsynsmand vil således være den eneste effektive mulighed for at dæmme op for de bevidste overtrædelser af naturfredningsloven, der finder sted hver eneste dag i sommerhalvåret. De fleste gæster og fastboende ved jo eksempelvis godt, at man ikke må færdes i Flakket, der er fuglereservat, og at det er forbudt at køre med bil i Ørkenen, endsige afholde jeep-safarier i Ørkenen, således som "Anholt-Jagtvæsen" m.fl. jævnligt gør. De fleste ved vel også, at det ikke er tilladt at tænde bål, campere og lå telte op på må og få i skov, hede og klit. Men disse ulovligheder begås alligevel mange gange hver dag i juni, juli og august - for der sker jo ingenting. Derfor er det nødvendigt med en opsynsmand på tilsvarende måde som i Hansted-Reservatet i Thy. Dette område er ganske vist noget større end Anholt. Til gengæld er Anholt's natur mere sårbar, og Hansted-Reservatet er oven i købet lukket for

publikum i sommerhalvåret, mens Anholt besøges af over 15.000 sommerturister om året.

Rekreativ naturpleje

Selv med en intensiv oplysningsvirksomhed og et effektivt opsyn er det nødvendigt, at der gøres mere ved den rekreative naturpleje - til gavn for såvel naturen som for turisterne.

Det uheldige (og ulovlige) publikumspræs på f.eks. Flakket og Totten, der er enestående plante-, fugle- og sælområder, kunne mindskes ved, at man byggede fugle/sæltårne, hvorfra dyrelivet kan iagttages og studeres, uden at det forstyrres og tager skade deraf. Disse tårne skal selvsagt - og kan - placeres og udformes således, at de ikke skæmmer landskabet.

Der bør også sørget for, at de mange Anholt-turister, der ønsker at vandre i naturen, ikke selv trammer deres stier på må og få. Turisterne bør kanaliseres uden om de områder, der har den mindste bæreevne og største følsomhed og i stedet ledes ad diskret afmærkede, publikums- og miljøvenlige stier og trapper til andre attraktive naturområder, der bedre kan tåle menneskelig færdsel.

Endelig skal det nævnes, at den nordvestlige del af Anholt flyder med affald. Det skyldes ikke mindst den store og de flere små, ukontrollerede lossepladser i klitten nord for Nordbjerg. Det blæser en del derude midt i Kattegat, og lossepladserne deler gavmildt ud af deres overflod af papir og plastik til de omgivende, fredede klit- og moseområder. En sådan losseplads-situation, der er ideel for rotter, er aldeles uacceptabel ud fra fredningsmæssige, rekreative og sundhedsmæssige synspunkter. Anholts skrald og affald burde i stedet komprimeres ved Havnen og overføres til Grenå i containere. De mange turister bærer dog også deres del af ansvaret for svineriet, ikke mindst p.g.a. den helt forbavsende mangel på affaldsbeholdere og toiletter ved f.eks. Havnen.

Anholt - et naturhistorisk og rekreativt område af international værdi

I den landskabsanalyse, som Fredningsplanudvalget for Århus

Amt udgav i 1977, angives Anholt at være af stor til af største værdi i såvel geologisk som i botanisk, entomologisk, ornitologisk og vildtbiologisk henseende.

Dermed er Anholt klassificeret blandt Danmarks naturhistorisk allermest bevaringsværdige områder. Desuden er Anholt også af største forskningsmæssige og undervisningsmæssige interesse, foruden at det er et særligt historisk og arkæologisk interesseområde. Endelig rummer Anholt også meget store rekreative værdier; men Anholts natur har samtidig en meget ringe - særdeles ringe bæreevne (slidstyrke), hvortil kommer, at øen har et dyreliv, som ikke mindst for Flakkets, Ørkenens og Tottens vedkommende er af allerstørste følsomhed.

Anholt må sammenfattende anses for at være et naturområde, der såvel kulturhistorisk og undervisningsmæssigt og ikke mindst rekreativt og naturhistorisk er af største nationale fredningsmæssige interesse. Anholt må endog anses for at være af stor international værdi.

Anholts natur tåler ikke intensiv rekreativ udnyttelse

Store naturhistoriske interesser inden for et område er kun sjældent ensbetydende med, at der ikke også kan blive plads til badning, sejlads, vandreture og anden rekreativ aktivitet. Dette gælder i principippet også for Anholt; men selv i internationalt regi er øen speciel, eftersom Anholts naturområder som helhed er af meget ringe bæreevne og af største følsomhed over for menneskelig færden. Netop for Anholts vedkommende er der derfor snævre grænser for, hvor hårdt et rekreativt pres øen kan tåle, uden at de naturhistoriske og dermed også de forskningsmæssige, undervisningsmæssige og rekreative værdier lider ubodelig overlast.

I 1979 tålte Anholt ikke een turist mere

Botanikeren, professor Helge Vedel skrev i januar 1979 til Overfredningsnævnets formand: "Anholts natur tåler ikke een turist mere". Og han fortsatte: "Ligegyldigt hvilke plejeforanstaltninger og andre planer man udtænker, vil øen

med en øget turistaktivitet overgå fra en fase af relativ uforstyrrelse til en tilstand, man kender alt for godt fra Løkken, Blokhus, Tisvilde etc. etc. "

Siden januar 1979 er der blevet anlagt en stor campingplads med grundmuret kontor- og toiletbygning etc. på den smalle bræmme mellem Flakket og Nordbjerg. Pladsen kan huse ca. 500 personer.

Siden januar 1979 er det blevet vedtaget at placere 200 nye sommerhuse (foruden de 150, der allerede findes) ved foden af vestlandets moræneknold ind mod Ørkenen og på den sydlige del af Nordbjerg-plateauet. Der er hermed givet ly for endnu ca. 800 sommerringæster; det kan forventes at en god del af disse vil få egen jeep i Anholt-garagen og privatfly på Tune flyveplads. Det skal bemærkes, at der fra udstykkernes side var ønsker om endnu flere sommerhuse end de 200, som der nu ligger lokalplan for.

Siden januar 1979 er det blevet besluttet at bygge et motel til ca. 60 personer i havklitten ved Havnen. I efteråret 1980 blev tilladelserne til dette byggeri dog inddraget igen, da bygherren ikke i tide havde udnyttet sin zone tilladelse.

Siden januar 1979 er det blevet endeligt besluttet, at der pr. ca. 15. maj 1981 skal indsættes en ny og større færge med hyppigere sejlads mellem Grenå og Anholt. Det skal bemærkes, at denne nye færge ikke er indrettet til egentlig biltransport.

Siden januar 1979 er der gennem regionplanen for Århus Amt givet mulighed for en udbygning af den nuværende lystbådehavn med op til 300 kølbådspladser. Der vil således kunne blive plads til i alt 2400 overnattende gæster i havnen.

Siden januar 1979 er der gennem samme regionplan også blevet givet mulighed for anlæg af blandt andet en ferieby nær Nordbjerg til i alt ca. 800 personer. Den nærmere placering, udformning og størrelse af dette anlæg skal dog fastlægges i fredningsplanen for Århus Amt. Spørgsmålet om etablering af en ferieby berører dog på en nærmere undersøgelse af naturområdets bæreevne.

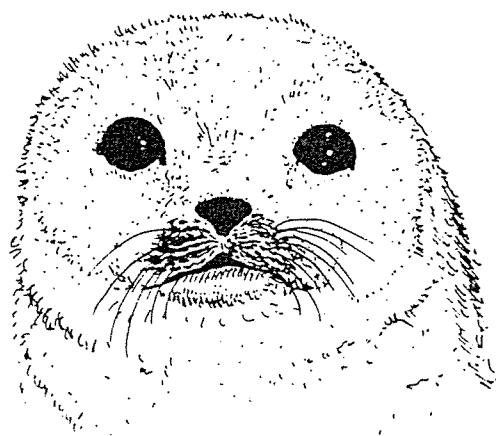
Floralister som planlægningsgrundlag

Den følgende planteliste omfatter alle de blomster- og karsporeplanter, som hidtil er blevet angivet som fundet på Anholt. Listen giver endvidere bl.a. oplysninger om, hvornår de enkelte arter og varieteter etc. er fundet/angivet første og sidste gang fra Anholt.

Planter er gode indikatorer på miljøforandringer. Og selvom den omstående floraliste er grov i og med, at den ikke i alle tilf  lede eks  kt angiver, hvor og hvornår de enkelte arter er fundet, da vil den kunne tjene som et reference-grundlag i forbindelse med mere overordnede bedømmelser af effekterne af større utilsigtede eller tilsigtede ændringer i Anholts naturforhold.

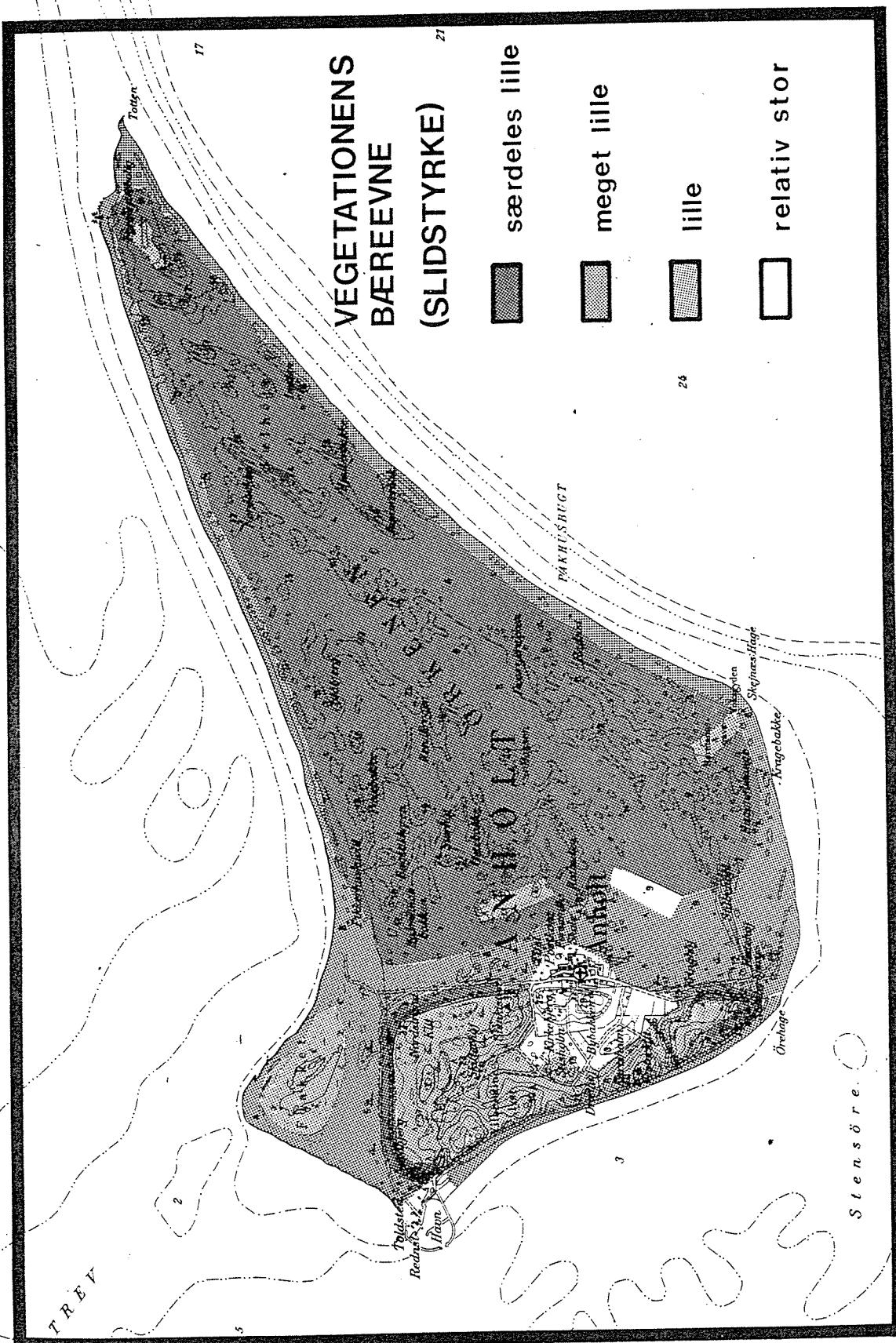
En stor del af de arter, som vi ikke har fundet under vores ekskursioner i 77 & 80 er formentlig allerede forsvundne. På nuværende tidspunkt er det imidlertid vanskeligt med sikkerhed at udtale sig om, hvorfor netop disse planter er forsvundne fra/udryddede på Anholt.

Kun yderligere feltundersøgelser kan give grundlag for, at man med sikkerhed kan udtales sig herom. Rent generelt kan det dog siges, at hovedparten af de plantearter, der nu må anses for at være borte fra Anholt, er forsvundne som følge af dræning, tilgroning og urbanisering.

Gråsæl-unge

Totten og Flakket på Anholt er to af landets vigtigste yngle- og opholdssteder for Spættet Sæl. Totten er også en af de få lokaliteter, hvor der kan træffes Gråsæl - en art, der ikke længere yngler i Danmark.

36'

56° 44'

56° 32'

56° 40' 12";7
11° 28' 37";4
Mall 1887. Reitet 1957

BIOLOGISKE FREDNINGSMÆSSIGE INTERESSER

21

af største interesse

24

af stor interesse

Ramså - Område

הנימוקים

6

56° 32'

56° 40' 12";
11° 28' 37"

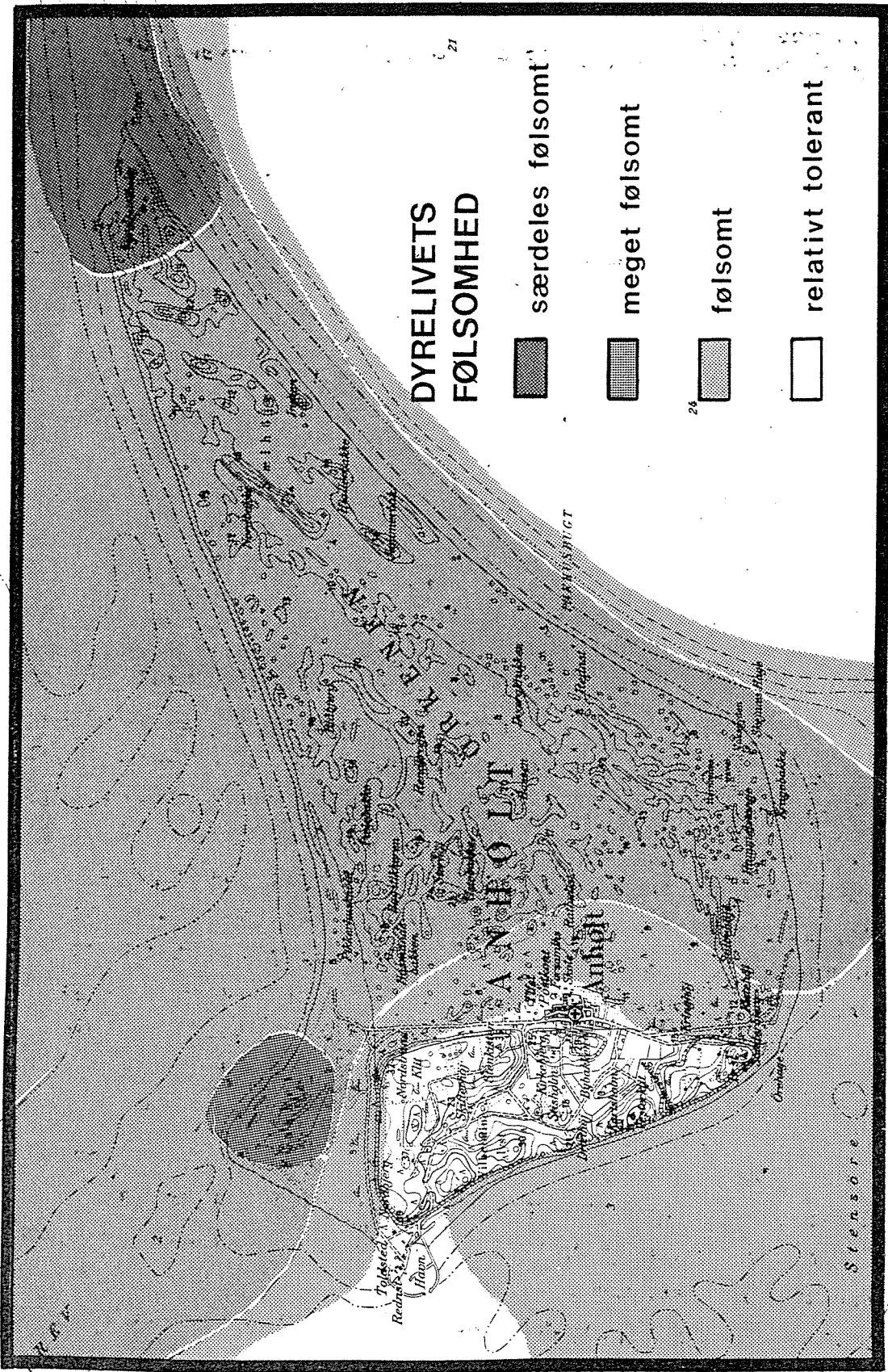
11° 30'
May 1887. Reutte 1957

11°

25

٣٦٦

56° 44'

5° 36'

NORDEN
Sverige

56° 44'

Øster r

5° 40' 12" 11° 28' 37" 4

11° 30' 11° 36'
Malt 1887. Rettet 1957

25
11° 36'

11°

Symbolforklaring

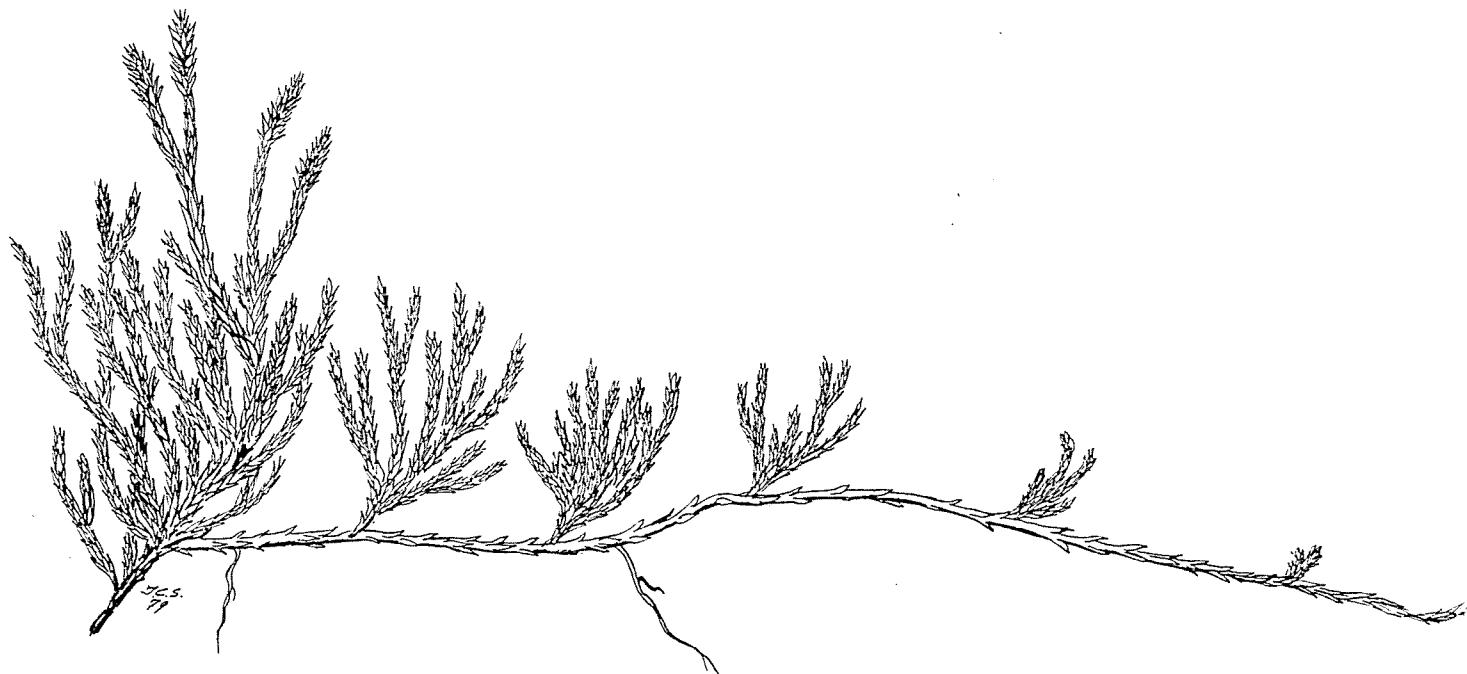
Tallene 1-10 i artslisten henviser til nedenstående publikationer (se litteraturlisten).

- 1 : Jacobsen 1879.
- 2 : Paulsen 1897.
- 3 : Paulsen 1898.
- 4 : Grøntved 1931.
- 5 : Hansen & Olsen 1958.
- 6 : Vedel 1961.
- 7 : Hansen 1962.
- 8 : Hansen 1970.
- 9 : Rostrup/Jørgensen v. A.Hansen 1977.
- 10 : Hansen 1978

Et "!" foran et navn betyder, at vi har set det pågældende taxon på Anholt under vore ekskursioner i henholdsvis 1977 og 1980.

Metoder

Til grund for sammenstillingen ligger foruden angivelser i litteraturen også de iagttagelser, som blev gjort under vore ekskursioner til Anholt i 1977 :

Bjærg-Ulvefod (*Lycopodium alpinum*)

I Danmark er Bjærg-Ulvefod kun fundet på Anholt, hvor den dog ikke har kunnet genfindes i de senere år.

Hans Øllgaard & Erik Wessberg 27.-30. maj - Bernt Løjtnant & Erik Wessberg 20.-22. august, og i 1980 : Bernt Løjtnant 18.juli - Bernt Løjtnant & Erik Wessberg 25.juli.

Kun såfremt det af de ovenstående referencer fremgår, at forfatteren selv eller en af hans meddelere har fundet en art m.v. på Anholt, er den pågældende reference medtaget i vor liste under den pågældende art.

Nærværende liste giver således et indtryk af, hvornår de enkelte taxa først og sidst er rapporteret fra øen - hertil tjener vore "!" også. Alle arter, der er citeret fra Anholt i Rostrup/Jørgensen, Den danske Flora 1977, er dog med i listen. Ved et hurtigt kig i listen vil man kunne se, at langt de fleste hjemmehørende danske arter, der er blevet angivet fra Anholt, også er angivet fra Anholt i "Rostrup". Der er dog enkelte undtagelser. Men når f.eks. *Sonchus palustris* (Kær-Svinemælk) ikke er citeret i "Rostrup", skyldes det formentlig, at der hersker berettiget tvivl om angivelsens rigtighed.

Kun arter, der er fundet som vildtvoksende eller som forvildede, er medtaget. Nogle plantede vedplanter fra hegn og skov er dog medtaget. Derimod er egentligt dyrkede arter fra have og mark ikke medtaget i listen.

Adskillige arter optræder i to eller flere underarter her i landet. Når det i de ældre referencer ikke udtrykkeligt er angivet, at en funden plante hører til en bestemt underart, har vi henført den til kollektivarten. Dette gælder også, selvom yngre florister har angivet en anden underart end typeunderarten fra øen, eftersom typeunderarten også meget vel kunne forekomme på øen. Og måske sigter de ældre angivelser af samlearten netop til typeunderarten.

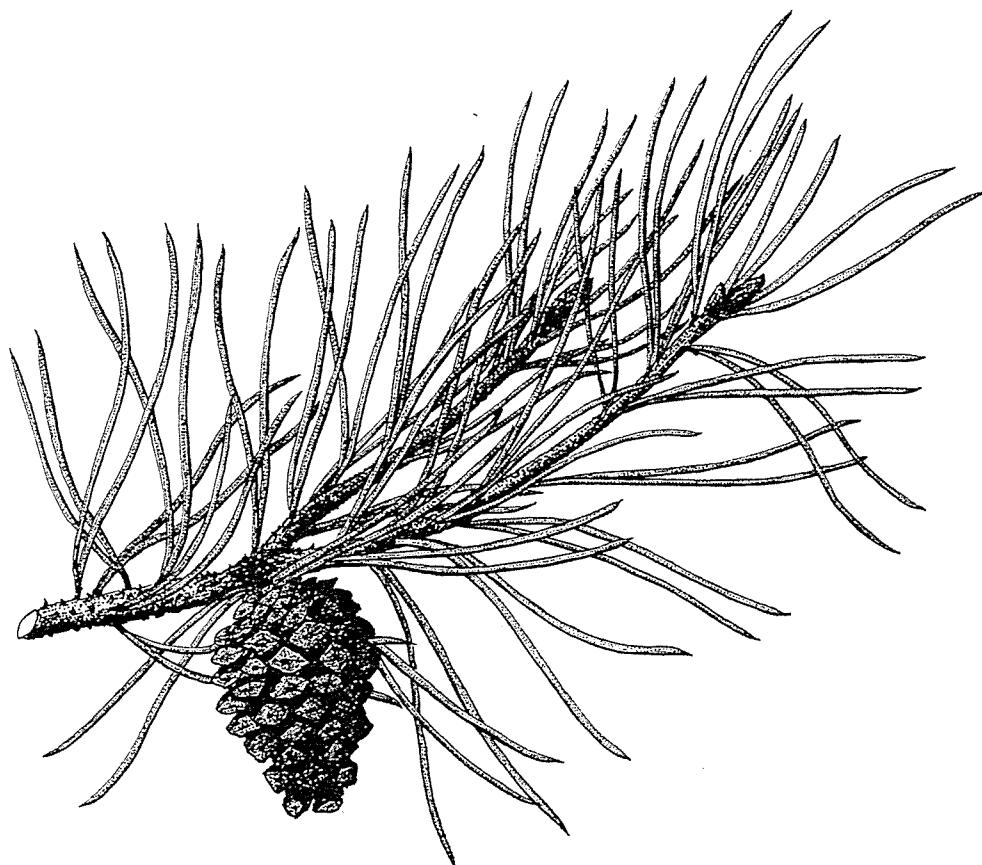
Eldre latinske synonymer er kun medtaget i meget begrænset omfang. Kun hvor der har været tale om fejlbestemmelser, eller hvor der tidligere har været anvendt tvivlsomme navne, er der efter det opførte navn angivet et latinsk navn under betegnelsen : sub nom. .... Som eksempel kan nævnes *Cerastium biebersteinii*, der i en af de tidligere referencer fejlagtigt var blevet henført til *C. tomentosum*. De anvendte latinske navne følger i vid udstrækning Rostrup/Jørgensen, 1977 : Den danske Flora, 20 udg. 3. oplag ved A.Hansen. - København.

Hans Øllgaard har kontrolleret bestemmelserne af Taraxacum ligesom Alfred Hansen og Anfred Pedersen har været behjælpelige med diverse bestemmelser.

Universitetslektor Alfred Hansen, seminarielektor Anfred Pedersen og professor Helge Vedel takkes for deres kommentarer til tidligere udgaver af manuskriptet.

Bernt Løjtnant
Ramshøjvej 21
Haslund
8900 Randers

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

Skov-Fyr (Pinus sylvestris)

Som vildtvoksende træ er Skov-Fyr udryddet i Danmark, omend "Bangsbofyrren" på Læsø måske er den sidste rest af de fordums danske fyrreskove.

Enkelte rester af oprindelig fyrreskov fandtes så sent som 16-1700 i Thy og Vendsyssel samt på Læsø, Fur og Anholt.

Abies alba 6
! Acer campestre 7
! - platanoides 4
! - pseudoplatanus 4,6,9
! Achillea millefolium 1,4,9
! - ptarmica 1,9
! Aegopodium podagraria 4,9
! Aesculus hippocastanum (Anholt By, BL & EW , aug.1977)
Aethusa cynapium 9
! - - var.agrestis 7
Agrimonia eupatoria 7,9
Agrostemma githago 1,9
Agrostis canina ssp.canina (Bot.Tidsskr. 68 : 314, 1974)
! - gigantea 1,7,9
! - stolonifera 1,3,4,9
! - - ssp.maritima (Flakket, BL & EW, juli 1980)
- stricta lo (sub nom. A.canina 1,4,9)
! - tenuis 2,3,9
! Aira caryophyllea 2,3,9
! - praecox 2,3,9
Ajuga reptans 7,9
Alchemilla glomerulans 9 (sub nom. A.micans 4)
! Alisma plantago-aquatica 1,3,9
! Alliaria petiolata 7,9
! Allium schoenoprasum (ruderat ved Nordbjerg, BL & EW, aug.1977)
! - vineale 1,9
! Alopecurus geniculatus 1,3,9
! - pratensis 9
! Alnus glutinosa 4,6,9
! - incana 4,6,9

! *Althaea rosea* 7
! *Amelanchier spicata* 10
! *Ammophila arenaria* 1,2,3,4,9
! *Anagallis arvensis* 1,3,9
! *Anchusa arvensis* 1,3,9
! - *officinalis* 1,3,9
! *Andromeda polifolia* (Flakket, BL & EW , aug.1977)
  Anemone nemorosa 7,9
! *Anethum graveolens* 10
! *Angelica archangelica* 4,9
! *Antennaria dioeca* 1,2,3,9
! *Antirrhinum majus* 10
  Anthemis arvensis 1,9
! *Anthoxanthum odoratum* 1,2,3,4,9
  Anthriscus cerefolium 7
! - *silvestris* 7,9
! *Anthyllis vulneraria* 1,3,4,9
  Aphanes arvensis 5
  Aquilegia vulgaris 7
! *Arabidopsis thaliana* 1,9
! *Arctium minus* 1,3,9
  Arctostaphylos uva-ursi 10
! *Arenaria leptoclados* (overdrev v.for Anholt By, BL & EW, aug.1977)
! - *serpyllifolia* 1,3,9
! *Armeria maritima* 1,2,3,4,9
! *Armoracia rusticana* 4
! *Artemisia absinthium* 1,9
! - *campestris* 1,3,9
! - *vulgaris* 1,3,9
! *Asparagus officinalis* 10

: Asperula odorata 7,9
!: Aster tripolium 4,9
Atriplex calotheca 1,9
! - glabriuscula 1,9
! - laciniata 9
! - latifolia 1,9
! - littoralis 1,3,9
! - patula 1,9
! - prostrata (Flakket, BL & EW , aug.1977)
- triangularis (l ?, Bot. Tidsskr. 63: 283, 1968)
! Avena elatior 4,9
! - pubescens 1,4,9
Barbarea vulgaris 3,7
Batrachium aquatile var. peltatum 5,9
! - baudotii lo
! Bellis perennis 4,9
! Berteroia incana 3,7,9
Beta maritima 9 (sub nom. B.vulgaris var. perennis 4)
! Betula pendula 6,9
! - pubescens 4,6,9
! Bidens tripartita 7,9
Botrychium lunaria 3,9
- matricariifolium 1,3,9
- multifidum 1,9
Brassica campestris 1,3,9
- juncea 7
! - napus 7
! - nigra 5
Briza media 4,9
Bromus arvensis 4,9

! *Bromus erectus* 7,9
! - *hordeaceus* 1,7,9
- - *var.thominii* 9
Cakile maritima 1,3
! - - *ssp.baltica* 9
! *Calamagrostis canescens* 7,9
! - *epigeios* 3,4,9
- *neglecta* 4,9
! *Calamintha acinos* (vejkant v.Nordbjerg, BL & EW, juli 1980)
! *Calendula officinalis* 7
! *Callitricha cophocarpa* 5,9
- *hamulata* 4,9
! *Calluna vulgaris* 1,2,3,4,6,9
! *Calystegia sepium* 7,9
Campanula glomerata 4,9
! - *latifolia* 7,9
! - *rapunculoides* 3,9
! - *rotundifolia* 1,2,3,9
! *Capsella bursa-pastoris* 1,9
Carlina vulgaris 1,2,3,9
! *Caragana arborescens* 1o
Cardamine pratensis 4,9
! *Carex acuta* 4,9
! - *arenaria* 1,2,3,9
! - *canescens* 7,9
! - *distans* 4,9
! - *disticha* 8,9
- *echinata* 4,9
! - *flacca* (Flakket, BL & EW, juli 1980)
! - *hirta* 1,9

! Carex leporina 3,4,9
! - nigra 1,2,3,4,9
! - oederi ssp.pulchella 4 (sub nom. C.oederi 1,3,9)
! - panicea 3,4,9
! - paniculata 7,9
! - pilulifera lo
- x prolixa 1 (Carex acuta x C. elata)
- rostrata 7,9
! Carpinus betulus (Stenkisten n.for Anholt By,BL & EW, aug.1977)
Carum carvi 4,9
Centaurea cyanus 1,3,9
! - jacea 1,9
! - scabiosa 1,9
! Centaurium minus 1,9
! - pulchellum 1,9
- vulgare 5,9
Centunculus minimus 1,3,9
! Cerastium arvense 7,9
! - biebersteinii lo (sub nom. C.tomentosum 5)
! - fontanum ssp.triviale 1,3,9
! - semidecandrum 4,9
! Cerasus avium 6
! - padus (Stenkisten n.for Anholt By, BL & EW, aug.1977)
! - vulgaris (skrænt i Anholt By, BL & EW, aug.1977)
Ceratophyllum submersum 7,9
Chaerophyllum temulum lo
! Chamaenerium angustifolium 5,9
! Chenopodium album 1,3,9
- suecicum 1,9
! Chrysanthenum leucanthemum 1,9

: Chrysanthemum parthenium 5,9
- segetum 1,9
!: Cichorium intybus 1,3,9
Cicuta virosa 5,9
!: Cirsium arvense 1,3,9
- - var. horridum (sub nom. var. spinosissima l)
!: - vulgare 1,9
!: Citrullus vulgaris (ruderat ved Nordbjerg, BL & EW, aug. 1977)
Cochlearia danica 4,9
!: Comarum palustre 3,4,9
!: Conium maculatum 1,9
!: Convallaria majalis 4,7,9
!: Convolvulus arvensis 1,3,9
!: Cornus sanguinea (ruderat ved kroen n.for Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
!: Corylus avellana 6
!: Corydalis solida lo
!: Corynephorus canescens 1,2,3,9
Cosmos bipinnatus 7
!: Crambe maritima 1,3,9
!: Crataegus cf.calycina (overdrev lidt v.for Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
!: - monogyna 4,6
!: Crepis capillaris lo
!: - tectorum 3,9
!: Cynosurus cristatus 4,9
!: Dactylis glomerata 1,9
!: Dactylorhiza incarnata 4,9
!: - maculata ssp.maculata 8,9
- majalis 9,lo (forveksling med D.purpurella ?)
- purpurella (T.B.U.-kartoteket & Herb . C)
Datura stramonium 5,9

: *Datura stramonium* f.*stramonium* (ruderat v.Nordbjerg, BL & EW, juli 1980)
!: - - f.*tatula* (ruderat i Anholt By, BL & EW, aug.1977)
!: *Daucus carota* 1,9
!: *Dentaria bulbifera* 8,9,lo
!: *Deschampsia caespitosa* 4,9
!: - *flexuosa* 4,9
    Dianthus barbatus 7
!: *Digitalis purpurea* 7
!: *Diplotaxis muralis* 5,7,9
!: *Doronicum pardalianches* lo
!: *Drosera rotundifolia* 2,3,9
!: *Dryopteris carthusiana* 5,9
!: - *dilatata* lo
!: - *filix-mas* 3,9
    - *linnaeana* 7,9
!: - *thelypteris* (kær ved Nordbjerg, BL & EW, aug. 1977)
!: *Echinochloa crus-galli* lo
!: *Echium vulgare* 1,9
!: *Eleocharis palustris* 1,3,9
    - *uniglumis* 1,3,9
!: *Elymus arenarius* 1,3,9
!: *Elytrigia junceiforme* 1,3,9
!: - *repens* 1,9
!: *Empetrum nigrum* 1,2,3,4,9
!: *Epilobium ciliatum* lo
!: - *hirsutum* 5,9
!: - *montanum* 7,9
!: - *palustre* 1,9
!: - *parviflorum* (grøft i Kæret, HØ & EW, maj 1977)
!: *Equisetum arvense* 4,9

: Equisetum fluviatile 1,2,3,4,9
!: - hiemale 7,9
- - var.moorei 4,9
!: - palustre 1,9
!: Erica tetralix 2,3,9
!: Erigeron acre 1,9
!: - canadensis 7,9
!: Eriophorum angustifolium 1,3,4,9
!: Erodium cicutarium 1,3,9
- - ssp. dunense (Anfred Pedersen in litt.)
Erophila verna 1,9
!: Eryngium maritimum 1,3,9
!: Euonymus europaeus 10
Euphorbia cyparissias 7,9
!: - esula 1,7,9
!: - helioscopia 1,9
!: - peplus 1,9
Euphrasia micrantha 9 (sub nom. E. parviflora 1)
!: - nemorosa (sub nom. E. curta 3,9)
!: - stricta 7 (sub nom. E.brevipila 3)
- suecica (sub nom. E.tenuis 4)
- nemorosa x stricta (sub nom. curta x brevipila 5)
!: Fagus sylvatica 6
!: Festuca arenaria 4
!: - arundinacea (Flakket, BL & EW, juli 1980)
!: - longifolia 4,9
!: - ovina 4,9
!: - pratensis 1,9
!: - rubra 2,3,4,9
- - ssp.pruinosa (Bot.Tidsskr. 68 : 330 , 1974)

- Ficaria verna 7,9
Filago arvensis 1,9
! - minima 1,3,9
! Filipendula ulmaria (Flakket, BL & EW, juli 1980)
! Fragaria x ananassa (sub nom. F. grandiflora 5)
- vesca 4,9
! Frangula alnus (Flakket, BL & EW, juli 1980)
! Fraxinus excelsior (skovskrænt i Anholt By, BL & EW, aug.1977)
Fumaria officinalis
Gaillardia pulchella 7
Galeopsis bifida 1,9
- ladanum 1,9
! Galinsoga ciliata lo
! - parviflora 7,9
! Galium aparine 7,9
! - mollugo 4,7,9
! - mollugo x verum (Flakket, BL & EW, juli 1980)
! - palustre 3,4,9
- - ssp. elongatum 1
- - - palustre (Bot.Tidsskr. 53 : 192 , 1956)
- pumilum 4
- - ssp. vulgatum 9
! - verum 1,2,3,4,9
! Geranium dissectum 8,9,lo
! - molle 1,9
! - pratense (Anholt By , BL & EW , aug.1977)
! - pusillum 5,9
! - robertianum 5,9
! Glaux maritima 1,9
! Glecoma hederacea 7,9

- ! *Gnaphalium arenarium* 1,3,9
- ! - *sylvaticum* 3,9
- ! - *uliginosum* 1,3,9
- Gypsophila paniculata* 7
- Hedera helix* 5,7,9
- Helianthus* sp. 7
- *tuberosus* 7
- ! *Hemerocallis* cf.*fulva* 4
- ! *Heracleum pubescens* (sub nom. *H.mantegazzianum* 7,9)
Herniaria glabra 1,3,9
- ! *Hesperis matronalis* 7
- Hieracium peleterianum* 9
- ! - *pilosella* 1,2,3,9
- ! - *umbellatum* 1,2,3,9
- *vulgatum* 5
- ! *Hippophaë rhamnoides* 7
- ! *Holcus lanatus* 1,9
- ! *Honckenya peploides* 1,9
- ! *Hordeum vulgare* (gl.marker nv.for Anholt By, BL & EW, aug.1977)
- ! *Humulus lupulus* (Vilhelminelyst, BL & EW, aug.1977)
- ! *Hydrocotyle vulgaris* 1,2,4,9
- ! *Hyoscyamus niger* 1,9
- ! *Hypericum perforatum* lo
Hypochoeris glabra 1,9
- ! - *radicata* 3,9
- ! *Impatiens parviflora* (skov v.vejen ml.Byen og Havnen, BL & EW, juli 1980)
Iris pseudacorus lo
- ! - sp. (ruderat ved kroen, BL & EW, aug.1977)
- ! *Jasione montana* 1,2,3,9
- ! *Juncus articulatus* 1,2,3,9

- Juncus articulatus var. lindhardii (Flora og Fauna 78: 83, 1972)
- - var. litoralis (Flora og Fauna 78: 84, 1972)
- balticus 7,9
! - bufonius 1,3,9
- - ssp.bufonius (Anfred Pedersen in litt.)
- - ssp.ranarius 1,4
- bulbosus 3,9
- capitatus 5,9
! - compressus 4,9
! - conglomeratus 3,9
! - effusus (Flakket, BL & EW, juli 1980)
! - filiformis 2,3,4,9
! - gerardi 1,2,3,9
! - squarrosus (Flakket, BL & EW, aug. 1977)
! Juniperus communis 1,2,3,4,6,9
! Knautia arvensis 1,2,3,9
! Laburnum anagyroides (ruderat ved kroen, BL & EW, aug. 1977)
! Lactuca muralis lo
- sativa 7
! - serriola (affaldsplads v. Nordbjerg, BL & EW, juli 1980)
Lamium amplexicaule 1,9
! - hybridum 5,9
! - purpureum 3,9
! Lapsana communis lo
! Larix leptolepis 6
! Lathyrus latifolius lo
! - pratensis (Kæret sv. for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! Lemna minor 5,9
! Leontodon autumnalis 1,3,9
Lepidium densiflorum 7,9

! *Lepidium draba* 4,9
! - *heterophyllum* 7
! - *ruderale* 7,9
! *Levisticum officinale* (Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! *Ligustrum vulgare* (overdrev v. for Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! *Lilium bulbiferum* (ruderat ved kroen, BL & EW, aug. 1977)
! *Linaria vulgaris* 1,3,9
! *Linnaea borealis* 9
    Linum catharticum 1,3,9
    Listera cordata 8,9,lo
    Lithospermum arvense 1,9
    Littorella uniflora 1,2,3,7,9
! *Lolium multiflorum* 9
! - *perenne* 1,9
    - *temulentum* 1,9
! *Lonicera periclymenum* 5,9
    - *xylosteum* 7
! *Lotus corniculatus* 1,2,3,9
! *Lunaria annua* 7
! *Lupinus polyphyllus* (Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! *Luzula campestris* 1,9
! - *multiflora* 2,3,4,9
    Lychnis flos-cuculi 4,9
! *Lycium barbarum* 3,lo
    Lycopodium alpinum 4,5,9
! - *annotinum* 3,9
! - *clavatum* 2,3,4,9
    - *complanatum* 1,3,9
    - - *f. polystachyum* 5
! - *inundatum* 1,2,3,9

Lycopodium selago 1,3,9
- tristachyum 5,9
! Lycopus europaeus 5,9
Lysimachia nummularia 7,9
- punctata 7
! - thyrsiflora 8,9,lo
! - vulgaris 1,9
Lythrum salicaria 5,9
! Mahonia aquifolium (ved kirkegården, BL & EW, aug.1977)
! Malus x domestica (overdrev ved Anholt By, BL & EW, aug.1977)
- pumila 6
! - sylvestris (overdrev ved Anholt By, BL & EW, aug.1977)
! Malva neglecta 1,9
- pusilla 7
- sylvestris 1,9
Marrubium vulgare 1,7,9
Matricaria chamomilla 1,9
! - maritima 5,9
! - maritima ssp.inodora 1
! - - ssp.maritima
- - ssp.salina (Bot.Tidsskr. 57 : 289, 1961)
! - matricarioides 4,9
! Medicago falcata 1,9
! - lupulina 1,9
! - x media (overdrev i og V.for Byen, BL & EW, aug.1977)
- minima 1?,9
! - sativa 3
! Melandrium album 4,9
! Melilotus albus 7,9
! - officinalis 1,9

! Menyanthes trifoliata 1,4,9
! Mentha aquatica 7,9
! - arvensis 1,3,9 (sub nom. M.agrestis 4)
! - longifolia (ved gammel have i Byen, BL. juli 1980)
! - spicata lo
! - x verticillata 9
! Mercurialis perennis 9 (sub nom. M.biennis 7, trykfejl)
Milium effusum 7,9
Molinia coerulea 7,9
Moneses uniflora 9,lo
Monotropa hypopitys 9,lo
! Myosotis arvensis 1,9
- caespitosa 1,3,9
! - palustris 1,3,9
- ramosissima 4,9
- stricta 4,9
- sylvatica 7,9
! Myrica gale 5,6,9
Myriophyllum alterniflorum 7
- sp. 1
! Narcissus poeticus 7
! Nardus stricta 1,4,9
Odontites verna 1,9
- - ssp.pumila (Bot.Tidsskr. 59 : 131, 1963)
! - - ssp.serotina (Bot.Tidsskr. 59 : 131, 1963)
! Oenothera biennis 5,9
! Ononis repens 1,3,4,9
- - var.mitidis 1
Ophioglossum vulgatum 7,9
! Orchis mascula lo

! *Ornithogalum nutans* lo
! - *umbellatum* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
Osmunda regalis 9,lo
! *Oxycoccus palustris* 5,9
Oxalis stricta 7
! *Papaver argemone* 1,3,9
! - *dubium* 1,9
! - *orientale* lo
! - *rhoeas* 4,9
Pedicularis palustris 1,9
Peplis portula 1,9
! *Petroselinum crispum* 7
! *Peucedanum palustre* 8,9,lo
Phalaris arundinacea 5,9
! *Philadelphus coronarius* (ruderat ved kroen, BL & EW, aug.1977)
Phleum arenarium 1,3,9
! - *bertolonii* 1,9
! - *pratense* 1,9
! *Phragmites australis* 1,3,9
! *Phytolacca americana* (ruderat ved kroen, BL & EW, aug. 1977)
! *Picea abies* 4,6
! - *glauca* 6
! - - *x sitchensis* (Vilhelminelyst, BL & EW, aug. 1977)
! - *sitchensis* 4,6
! *Pimpinella saxifraga* 1,2,3,9
Pinus banksiana 6
! - *contorta* 6
! - *mugo* 2,4,6,7
! - *nigra* 6
! - *sylvestris* 2,6

! *Plantago lanceolata* 1,3,9
! - major 1,9
- - ssp.*pleiosperma* (sub nom. var. *intermedia* 1,7)
! - *maritima* 1,3,9
! *Platanthera bifolia* ssp. *bifolia* lo (sub nom. *P.chlorantha* 7,9)
Poa angustifolia 7,9
! - *annua* 1,9
! - *compressa* 4,9
! - *nemoralis* 7,9
! - *pratensis* 4,9
- *subcoerulea* var. *irrigata* 9
! - *trivialis* 1,9
Polygala vulgaris 4,9
! *Polygonatum multiflorum* lo
! *Polygonum amphibium* 1,4,9
! - *aubertii* lo
! - *aviculare* 1,9
! - *convolvulus* 1,9
- *hydropiper* 3,9
! - *lapathifolium* 1,3,4,9
! - *nodosum* 9
! - *persicaria* 4,9
! - *sachalinense* 7
! *Polypodium vulgare* 1,2,3,4,9
! *Populus alba* 6
! - *balsamifera* x *deltoides* (Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
- *candicans* 6
! x *canescens* 6,7
! - *tremula* 1,6,9
Potamogeton coloratus 3,9?

Potamogeton	friesii	9
-	gramineus	9
! -	natans	3,4,9
! -	pectinatus	7,9
-	pusillus	3,9
! Potentilla	anserina	1,3,4,9
! -	argentea	1,3,9
-	-	ssp.argentea (Bot.Tidsskr. 61:262, 1965)
-	-	ssp.demissa (Bot.Tidsskr. 61:262, 1965)
! -	erecta	5,9
! -	reptans	lo
Primula	acaulis	7,9
! Prunella	vulgaris	1,3,9
! Prunus	cerasifera	6
! -	x domestica	(skrænt i Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! -	insititia	6
! -	spinosa	6,9
Pseudotsuga	taxifolia	6
Puccinellia	distans	5,9
! -	maritima	(Flakket, HØ & EW, maj 1977)
-	suecica	9 (sub nom. P.retroflexa 4)
Pyrola	media	5,9
! -	minor	3,9
! Pyrus	communis	6,7,9
! Quercus	borealis	6
! -	robur	4,6,9
! Radiola	linoides	1,2,3,9
! Ramischia	secunda	lo
! Ranunculus	acris	1,9
-	bulbosus	4,9

- ! Ranunculus flammula 1,4,9
! - repens 1,9
- sceleratus 4,9
! Raphanus raphanistrum 1,3,9
! Rhinanthus minor 1,3,9
- - ssp.minor (Bot.Tidsskr. 59:134, 1963)
- - ssp.stenophyllus (Bot.Tidsskr. 59:134, 1963)
! Ribes nigrum (affaldsplads v.Nordbjerg, BL & EW, juli 1980)
! rubrum 9
- - ssp.silvestre 7
! - uva-crispa 7,9
! Rosa canina ssp.canina 6,9
- - ssp.dumetorum 7
! - dumalis ssp.dumalis (eng v/Sønderbjerg, BL & EW, aug.1977)
- foetida var. punicea 4
! - pimpinellifolia (Nordbjerg, BL & EW, aug. 1977)
! - rubiginosa lo
! - rubrifolia lo
! - rugosa 5,6,7,9
! - villosa (ruderat ved kroen, BL & EW, aug. 1977)
! Rubus armeniacus 7
! - caesius (Bot.Tidsskr. 75:42, 1980)
! - corylifolius 4,9
! - idaeus 9
! - laciniatus lo
! - plicatus (Bot.Tidsskr. 75:48, 1980)
- pyramidalis (Bot.Tidsskr. 75:48, 1980)
! - radula (R.cf.radula 7)
! - vestitus (Bot.Tidsskr. 75:50, 1980)
! Rudbeckia laciniata lo

! *Rumex acetosa* 4,9
! - *acetosella* 1,3,9
! - *crispus* 1,9
! - *hydrolapathum* 5,9
- *maritimus* 1,9
! - *thyrsiflorus* 1,4,9
Ruppia maritima 9
- sp. 1
Sagina nodosa 1,9
! - *procumbens* 1,4,5,9
- - *x subulata* 5
- *subulata* 1,5,9
Salicornia herbacea 5,9
- *ramosissima* (Bot.Tidsskr. 63:287, 1968)
! *Salix acutifolia* 6
- *alba* 6
! - *aurita* 1,9
- - *x cinerea* 4
! - *caprea* 4,9
! - - *x viminalis* (marker ved Byen, BL & EW, aug. 1977)
! - *cinerea* 1,6,9
! - *daphnoides* (marker ved Byen, BL & EW, aug. 1977)
- *hastata* 9
! - *pentandra* 4,9
! - *repens* ssp.*repens* 1,3,9
! - - *ssp.arenaria* 1,2,5
! - *viminalis* 5
! *Salsola kali* 1,3,9
! *Sambucus nigra* 4,6,9
! *Saponaria officinalis* 5,9

! Sarothamnus scoparius 3,4,7
Saxifraga granulata 3,9 (S.cf.granulata 1)
Scilla non-scripta lo (sub nom. S.italica 7)
! Scirpus maritimus 1,3,9
! - quinqueflorus 4,9
- rufus 5,9
! - setaceus 1,3,9
! - tabernaemontani 1,4,9 (sub.nom. S.lacustris 1)
! Scleranthus annuus 1,9
! - polycarpos 7,9
! - perennis 1,9
! Secale cereale (gl.marker s.for Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! Sedum acre 1,3,9
! - album (ruderat ved flyvepladsen, BL & EW, aug. 1977)
! - spurium 7
- telephium ssp.maximum 5
! Semper vivum tectorum 1
! Senecio sylvaticus 3,9
! - vernalis 7,9
- - x vulgaris 7
! - viscosus 5,7,9
! - vulgaris 1,9
! Setaria viridis 7,9
! Sieglingia decumbens 1,4,9
! Silene cucubalus 1,3,9
- maritima 9
- noctiflora 7,9
- nutans 5,9
! Sinapis arvensis 1,3,9
! - - var.orientalis lo

! *Sisymbrium altissimum* 9,lo
! - *officinale* 1,9
! - *sophia* 1,9
! *Sium erectum* 3,4,9
! *Solanum dulcamara* (Flakket, BL & EW, aug.1977)
! - *lycopersicum* 7
! - *nigrum* 1,9
! - - *var.humile* 10
! - *tuberosum* 5
! *Sonchus arvensis* 1,9
- *asper* 1,9
! - *oleraceus* 1,9
- *palustris* 1 (fejlangivelse ?)
! *Sorbus aucuparia* 1,4,6,9
! - *intermedia* 4,6
Sparganium erectum (sub nom. *S.racemosum* 1)
! - - *ssp.microcarpum* 1,3,9
- *simplex* 3,9
! *Spergula arvensis* var. *arvensis* 1
- - *var.sativa* 1
Spergularia marginata 5,9
! - *marina* 1,9
! - *rubra* 1,9
! *Stachys palustris* 1,3,9
! *Stellaria graminea* 1,4,9
! - *holostea* 7,9
- *media* 1,3
! - - *ssp.media* 9
! - - *ssp.pallida* 9
Suaeda maritima 1,3,9

- ! *Symporicarpos rivularis* 7
! *Symphytum x uplandicum* (Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! *Syringa vulgaris* (forvildet mange steder, BL & EW, aug. 1977)
! *Tanacetum vulgare* 1,9
! *Taraxacum alatum* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *amaurolepis* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *ancistrolobum* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *angustisquameum* 7
! - *brachyglossum* (flere steder, HØ & EW, maj 1977)
! - *cordatum* 7
! - *crispifolium* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *croceiflorum* (vejk.nv.for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *dahlstedtii* 7
! - *dilatatum* (kær/eng nv.for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *ekmanii* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *expallidiforme* (vejk.nv.for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *fasciatum* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *fulvum* (Anholt Havn, HØ & EW, maj 1977)
! - *haematicum* (kær/eng nv.for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *hamatiforme* (Flakket, HØ & EW, maj 1977)
! - *hemicyclum* (sub nom. *T.adiantifrons* 7)
! - *intermedium* (kær sv.for Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *laciniosifrons* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *laciniosum* (vejk.nv.for Anholt By, HØ & EW , maj 1977)
! - *lacistophyllum* (flere steder, HØ & EW, maj 1977)
! - *laeticolor* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *laetiforme* (Sønderbjerg og flyvepl. HØ & EW, maj 1977)
! - *laetum* (Sønderbjerg, HØ & EW, maj 1977)
! - *latissimum* (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
! - *limbatum* (Sønderbjerg & Ørkenen, HØ & EW, maj 1977)

- : Taraxacum lingulatum (Anholt Havn, HØ & EW, maj 1977)
- : - longisquameum (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - maculigerum (kær ved Sønderbjerg, HØ & EW, 1977)
- : - obliquilobum 7
- : - obliquum (vejk. ved Sønderbjerg, HØ & EW, maj 1977)
- : - ostenfeldii (flere steder, HØ & EW, maj 1977)
- : - pachylobum (vejkant nv.for Byen, HØ & EW, maj 1977)
- : - pallescens (kær/eng nv.for Byen, HØ & EW, maj 1977)
- : - pallidipes (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - platyglossum 7
- : - polyodon (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - proximum (flere steder, HØ & EW, maj 1977)
- : - pulcherrimum (vejk.sv. for Byen , HØ & EW, maj 1977)
- : - rhodopodium (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - scanicum (Anholt By & Sønderbjerg, HØ & EW, maj 1977)
- : - stereodes (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - subhuelphersianum (vejk.nv.for Byen, HØ & EW, maj 1977)
- : - sublaeticolor (vejk.sv.for Byen, HØ & EW, maj 1977)
- : - subpulchrifolium (hegn s.for Byen, HØ & EW, maj 1977)
- : - tenebricans (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - tenuilobum (Sønderbjerg, HØ & EW, maj 1977)
- : - trilobatum (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : - xanthostigma (Anholt By, HØ & EW, maj 1977)
- : Teesdalia nudicaulis 1,2,3,9
- : Thalictrum minus 1,9
- : Thlaspi arvense 1,9
- : Thymus serpyllum 1,2,3,9
- : Tilia platyphyllos 6
- : Torilis japonica 7,9
- : Tragopogon pratensis ssp.minor (Anholt By, BL & EW, aug.1977)

- ! *Tragopogon pratensis* ssp.*pratensis* 9 (sub nom. *T.pratensis* l)
- ! *Trientalis europaea* 5,9
- ! *Trifolium arvense* 1,3,9
- ! - *campestre* 3,9
- ! - *dubium* 4,9
- ! - *fragiferum* 3,9
- ! - *hybridum* 5,9
- ! - *pratense* 1,3,9
- ! - *repens* 1,3,9
- ! - *striatum* 4,9
- Triglochin maritimum* 1,3,9
- ! - *palustre* 1,3,9
- ! *Triticum aestivum* (gl.marker sv.for Byen, BL & EW, aug. 1977)
- ! *Tropaeolum majus* 7
- *peregrinum* 7
- ! *Tulipa x cult.* (ruderat ved kroen, HØ & EW, aug. 1977)
- ! *Tussilago farfara* 1,9
- Typha angustifolia* 9
- ! - *latifolia* 7,9
- ! *Ulex europaeus* 5
- ! *Ulmus carpinifolia* 6
- ! - *glabra* 6,9
- ! *Urtica dioeca* 1,9
- ! - *urens* 1,9
- ! *Vaccinium myrtillus* 4,9
- ! - *uliginosum* 3,9
- ! - *vitis-idaea* 4,9
- ! *Valeriana officinalis* (Tangen n.for Flakket, HØ & EW, maj 1977)
- ! *Verbascum thapsus* 4,5,9
- ! *Veronica agrestis* 4,9

! Veronica arvensis 1,9
! - chamaedrys (kær ved Sønderbjerg, HØ & EW, maj 1977)
- hederifolia 7,9
- - ssp. hederifolia (Anfred Pedersen in litt.)
! - officinalis 1,3,9
! - persica 8,9,lo
- scutellata 1,9
! - serpyllifolia 3,9
! Viburnum opulus lo
! Vicia angustifolia 1,9
! - cracca 1,9
! - hirsuta 4,9
- lathyroides 5,9
- sativa 3
- villosa 4
! Vinca minor (forvildet i Anholt By, BL & EW, aug. 1977)
! Viola arvensis 1,9
- - x tricolor 5
! - canina 1,3,9
! - odorata 7
- palustris 3,9
! - tricolor 1,2,3,9
! - x wittrockiana lo
Viscaria vulgaris 9,lo
Zostera marina 1,9

Litteratur

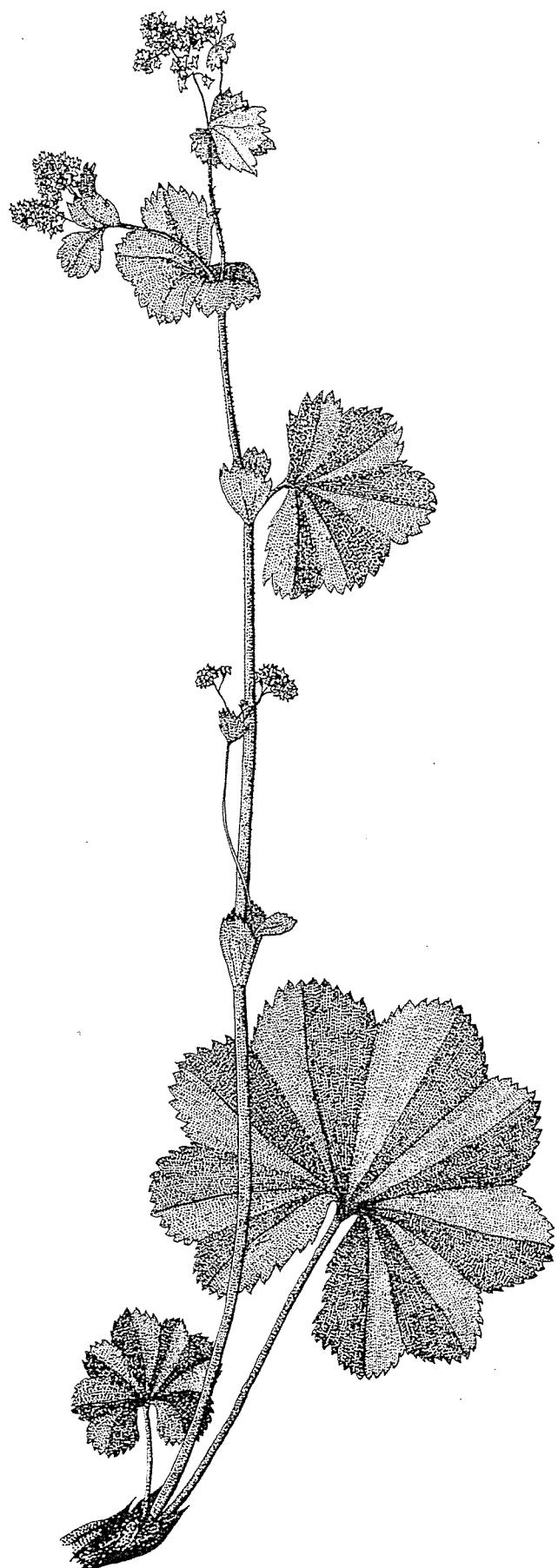
- Fredningsplanudvalget for Århus Amt, 1977: Landskabsanalyse for Århus Amt. Naturvidenskabelige, forhistoriske, historiske og undervisningsmæssige interesser. - Århus.
- Grøntved, Johs., 1931 : Bidrag til Anholts Flora. - Bot.Tidsskr. 41: 310-316.
- Hansen, A., 1962 : Nye bidrag til Anholts flora. - Ibid. 58: 124-129.
- , 1970 : Forsommerekursion til Anholt den 21.-22. juni 1969. - Ibid. 65: 399-400.
- , 1978 : Nyt om floraen på Anholt. - Urt 1978 : 56-59.
- Hansen, A. & S.-E. S. Olsen, 1958 : Nye planter for Anholt 1931-1957. - Bot.Tidsskr. 54: 65-68.
- Heide-Jørgensen, M.-P., 1978 : Natur og turisme på Anholt. - Søravnen 2: 52-55.
- , 1979 : Status over ynglefugle og oversomrende fugle på Anholt 1971-1978. Faunistiske undersøgelser på Anholt 11. - Flora og Fauna 85: 37-44.
- , 1979 : Spættet Sæl (*Phoca v.vitulina* L.) på Anholt 1977-78. - Flora og Fauna 85: 59-70.
- Hobolt, E.A., 1946 : Anholt i Fortid og Nutid. - København.
- Jacobsen, I.P., 1879 : Fortegnelse over de på Læsø og Anholt i 1870 fundne Planter. - Bot.Tidsskr. 11: 88-113.
- Linde, P., 1948 : Anholt. - København.
- Nielsen, E.S., 1975 : Anholts naturforhold - en oversigt. Faunistiske undersøgelser på Anholt 1. - Flora og Fauna 81: 21-29.
- Paulsen, O., : Anholts vegetation. - Bot.Tidsskr. 21: XVIII-XIX.
- , 1898 : Om vegetationen paa Anholt. - Ibid. 21: 264-286.
- Pedersen, A., 1963 : *Alchemilla glomerulans*, Nøgleblomstret Løvefod, ny for Danmark. - Ibid. 59: 257-259.
- Rosstrup/Jørgensen, 1977 : Den danske flora. 20 udg. 3 oplag ved A.Hansen. - København.
- Steenstrup, K.J., 1896 : Om Fyrreskovens forsvinden paa Anholt. - Tidsskr. f. Skovvæsen VIII A: 82-89.
- Vedel, H., 1961 : Fortegnelse over træer og buske på Anholt. - Dansk Dendr. Årsskr. 5: 541-554.
- Århus Amtskommune, 1980 : Regionplanlægning i Århus Amt 16. Regionplan 1980. - Århus.

Faunistiske undersøgelser på Anholt

Supplerende, aktuelle oplysninger om Anholts naturforhold kan bl.a. hentes fra den artikelserie om Anholts fauna, der fortløbende publiceres i tidsskriftet, Flora og Fauna. I denne serie, Faunistiske undersøgelser på Anholt, er der hidtil kommet 11 bidrag :

Flora og Fauna 81 : 21-29; 31-34; 50; 59-60; 1975.

- - 82 : 3-10; 48-49; 71-78; 1976.
- - 83 : 19-21; 1977.
- - 84 : 67-72; 35-37; 1978.
- - 85 : 37-44; 1979.

Nøgleblomstret Løgefod (Alchemilla glomerulans)

Denne art er i Danmark kun kendt fra Anholt, hvor den blev fundet i 1930. Siden er den ikke set på øen.